

## INDHOLD

- 2 Artikelovervågning
- 5 Kort Info
- 6 Kursuskalenderen

**Leo Ellgaard**  
3529 8183  
le@regioner.dk

**Kit Jespersen**  
3529 8185  
kij@regioner.dk

**Christian Andersen**  
3529 8175  
can@regioner.dk

**Peter Steffen Rank**  
3529 8158  
psr@regioner.dk

### Videncenter for Jordforurening

Dampfærgevej 22  
Postboks 2593  
2100 København Ø  
jordforurening@regioner.dk  
www.jordforurening.info  
Fax 3529 8300

# Jordforurening.info

# 11

## Leder

Dette nummer af Jordforurening.info udkommer kun i en web-udgave. Vi ved, at mange af vore læsere sætter pris på at få bladet i papirudgaven. Papirudgaven har stadig fordele i forhold til elektroniske løsninger, og vi har ikke droppet den for at skubbe til den muligvis uddøende race af papirelskere. Det er heller ikke udtryk for tvungen sparsommelighed. Det er simpelthen fordi, der ikke er stof nok til at begrunde en papirudgave.

Vi har kun én artikelsekvens på lager, som handler om frugtplantager, og vi har vurderet, at det ikke er nok til et blad. Omvendt synes vi ikke, det vil være rimeligt i forhold til artiklernes karakter og omfang alene at udgive dem i en net-udgave, så vi har udsat udgivelsen et nummer. Men vi synes, artikelovervågningen skal være til rådighed

for vore læsere, og har derfor valgt helt utraditionelt kun at udsende en kort net-version.

Vi lover, at næste nummer kommer i en papirudgave. Vi vil trykke førnævnte artikler om frugtplantager, og vi forventer også, at læserne vil levere stof. Så rækker vores løfter heller ikke længere. Bladet lever i kraft af læsernes aktive indsats med at skrive artikler til de ca. 1.500 andre læsere bladet har. Vi er derfor helt afhængige af, at du tager dig tiden til at berige alle os andre med spændende ny viden eller oplevelser på jordforureningsområdet. Vi ser også gerne indlæg til debat mellem læserne. Men sikkert er det, at hvis der ikke kommer stof udefra, må vi tage bladets eksistens op til revision.

**WEB-UDGAVE**

Af freelance konsulent Jan Petersen

Ved hurtigt at skimme denne liste igennem får du et overblik over, hvilke artikler der for nyligt har været bragt i danske tidsskrifter inden for vores fagområde. Hermed er der skabt en hurtig indgang til ny inspiration m.m. For overskuelighedens skyld er artiklerne inddelt i emner.

### 1. Jura, økonomi og politik

#### Hjælp til boligejere med forurenede grunde

Miljøstyrelsen genåbner nu den låneordning, hvor boligejere med en forurenede grund kan få hjælp til at rense grunden finansieret med et afdragsfrit statsgaranteret lån med et rentetilskud. Låneordningen er et tilbud til de mere end 400 boligejere, som har tilmeldt sig statens ordning for oprydning af forurenede grunde, hvor ventetiden i dag ligger på 15-20 år for de sidst tilkomne. Tidligere har i alt 32 boligejere fået hjælp fra låneordningen i årene 2004 og 2008. Alle der står på listen for den såkaldte Værditabsordning, dvs. boligejere, der uden deres vidende har købt en forurenede grund, får adgang til låneordningen. Tilsagn om optagelse på låneordningen vil blive givet så længe, der er bevillingsmæssig dækning.

*MiljøNyt.dk nr. 59, 20. januar 2011.*

#### Miljøministeren i åbent samråd i Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg vedrørende oprensning af forurenede træimprægneringsgrunde efter Collstrops virksomhed

Miljøministeren er blevet spurgt, om hun vil redegøre for behovet for at oprense forurenede træimprægneringsgrunde anvendt af firmaet Collstrop samt muligheden for at gøre firmaet juridisk og økonomisk ansvarlig for forureningen. Dertil har ministeren svaret, at det er regionerne, der afgør, om der er behov for oprensning, og at der allerede er gennemført oprensning på 9 af de 13 grunde. Ministeren har desuden svaret, at det ikke er muligt at gøre firmaet Collstrop ansvarlig for de efterladte forureninger.

Derudover er ministeren blevet spurgt, om hun vil redegøre for, om Collstrops virksomhed og den efterladte forurening adskiller sig fra andre forurenede træimprægneringsgrunde. Ministeren har svaret, at hvad angår type og omfang af efterladt forurening adskiller Collstrop sig ikke fra andre forurenede træimprægneringsgrunde og tilføjer, at der i dag er kendskab til 192 træimprægneringsgrunde, hvoraf 125 af dem er kortlagt.

Endelig blev ministeren spurgt, hvad regeringen har foretaget sig for at minimere og eliminere forurening fra tidligere og eksisterende træimprægneringsvirksomheder i Danmark? Dertil har ministeren svaret, at træimprægneringsgrundene, ligesom andre af de gamle forureninger, indgår i den offentlige indsats, og tilføjer, at hun er opmærksom på, at der i nogle tilfælde kan være behov for, at regionerne tager sig

af jordforurening, som kan true naturområder og forringe vandkvaliteten i sø eller å. Ministeren har derfor bedt Miljøstyrelsen om at forberede en lovændring i 2011, hvor formålet bl.a. vil være en præcisering af, hvem der har ansvaret for forureningssager, der truer vand- og naturområder.

*MPU, Alm. del samrådsspørgsmål AA-AC, stillet af Pia Olsen Dyhr (SF) den 10. oktober 2010, se Folketingets hjemmeside, [www.ft.dk](http://www.ft.dk). Ministerens svar af 10. november 2010 fremgår af <http://www.ft.dk/samling/20101/almdel/mpu/bilag/131/913586.pdf>.*

#### Miljøministeren i åbent samråd i Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg vedrørende strategi for oprensning af de over 13.000 jordforureninger, der er registreret i Danmark

Miljøministeren blev spurgt, om hun ville redegøre for regeringens strategi for at rense de over 13.000 jordforureninger, der er registreret på landsplan i Danmark, herunder om de midler, der er afsat til oprensning af jordforureninger, er tilstrækkelige.

Ministeren svarede bl.a., at der reelt kun er omkring 1.300 jordforureninger, der kræver oprensning, og at det beløb, der er til rådighed, er tilstrækkeligt.

*MPU, Alm. del samrådsspørgsmål R, stillet af Benny Engelbrecht (S) den 8. oktober 2010, se Folketingets hjemmeside, [www.ft.dk](http://www.ft.dk). Ministerens svar af 10. november 2010 fremgår af <http://www.ft.dk/dokumenter/tingdok.aspx?samling/20101/almdel/mpu/bilag/132/913595/index.htm>*

#### § 20-spørgsmål om kontrol af pesticider i grundvand

Miljøministeren er blevet spurgt, om hun mener, at det er forsvarligt, at mængden af nye stoffer ikke automatisk kontrolleres ved undersøgelser for pesticider i grundvandet. Hertil har miljøministeren svaret, at alle ansøgninger om godkendelse af pesticider gennemgår en grundig vurdering af risikoen for forurening af grundvandet for alle ansøgte anvendelsesområder. Der gives ikke godkendelse, såfremt der er risiko for en overskridelse af grænseværdien for grundvand. Som en ekstra sikkerhed testes godkendte pesticider i Varslingssystemet for pesticider i grundvand (VAP), der under realistiske worst case betingelser ved landbrugsmæssig anvendelse følger stoffernes transport ned gennem jorden. Såfremt det mod forventning viser sig, at et godkendt stof kan udgøre en risiko for grundvandet, kan der hurtigt gribes ind med forbud eller restriktioner på anvendelsen. Det prioriteres først at teste de nye stoffer og deres nedbrydningsprodukter, der vurderes at have den største potentielle bevægelighed i jord. Prioriteringen foretages ud fra de oplysninger, der er pligt til at aflevere ved ansøgning om godkendelse samt øvrig information, som Miljøstyrelsen er bekendt med.

*§ 20-spørgsmål nr. S 868, stillet af Per Clausen (EL) den 13. januar 2011, se Folketingets hjemmeside, [www.ft.dk](http://www.ft.dk).*



## § 20-spørgsmål om kontrol af pesticider i grundvand

Miljøministeren er blevet spurgt, om hun mener, at det er udtryk for en høj prioritering af målsætningen om at sikre rent og urensset drikkevand i fremtiden, at der siden 2001 er gennemført en kraftig reduktion i antallet af stoffer, der kontrolleres for i grundvandet og antallet af målestationer. Hertil svarer miljøministeren, at natur- og miljøovervågningsprogrammet er behovsstyret, således at overvågningen løbende bliver tilrettelagt og målrettet efter at tilvejebringe viden om naturen og miljøet, som kan understøtte gældende forvaltningsmæssige overvågningsforpligtelser i forhold til den danske natur- og miljøpolitik og lovgivning. Overvågningsprogrammet for 2011-2015 er tilpasset de forpligtelser, der følger med Vandramme- og Habitatdirektivet. Dette gælder ifølge ministeren både antallet af målestationer og antallet af analyserede stoffer. I 2003 blev antallet af analyserede pesticider og nedbrydningsprodukter f.eks. reduceret fra 45 til 28, og der skete en yderligere reduktion (til 24 stoffer) i forbindelse med programrevisionen i 2007. De udgåede stoffer var enten ikke hidtil fundet eller kun fundet i meget begrænset omfang. I det nye overvågningsprogram er analyseprogrammet for pesticider omvendt øget med 7 nye stoffer, således at det samlede antal er på 31.

§ 20-spørgsmål nr. S 869, stillet af Per Clausen (EL) den 13. januar 2011, se Folketingets hjemmeside, [www.ft.dk](http://www.ft.dk).

## § 20-spørgsmål om pesticider i grundvand

Miljøministeren er blevet spurgt, om hun mener, at godkendelsessystemet af pesticider fungerer tilfredsstillende, når vi i dag kan finde rester af stort set alle de pesticider, der er godkendt, i vores grundvand. Miljøministeren har svaret, at godkendelsesordningen er velfungerende. Desuden mener Miljøministeren, at det langt fra er alle godkendte stoffer, der findes i grundvandet, og at der bliver taget hånd om de få, der måtte overskride grænseværdien. Hun tilføjer, at en væsentlig grund til, at det umiddelbart kan se ud som om, at der stadig er mange pesticider i grundvandet er, at vi gennem omlægninger af grundvandsovervågningen i dag går mere målrettet efter de problematiske pesticider netop der, hvor vi ved, at de kan forekomme.

§ 20-spørgsmål nr. S 990, stillet af Per Clausen (EL) den 24. januar 2011, se Folketingets hjemmeside, [www.ft.dk](http://www.ft.dk).

## Afgørelse fra Miljøklagenævnet

Miljøklagenævnet har stadfæstet Ringkøbing-Skjern Kommunes afgørelse af 16. marts 2009 til grundejer med krav om dækning af afholdte udgifter i forbindelse med en akut selvhjælpshandling på en ejendom i Spjald som følge af et forureningsudslip på jorden fra tank med ensileringskemikalier. Samtidig ophæver Miljøklagenævnet kommunens afgørelse af 4. maj 2009 med krav om udgiftsdækning fra Nykredit Realkredit A/S.

Miljøklagenævnets afgørelse af 30.11.2010 (MKN-110-00059) kan læses på <http://www.nmkn.dk/>.

## 2. Kortlægning og undersøgelser

### Sporgasundersøgelser til fastlæggelse af aktive transportveje til indeklimaet

I projektet "Sporgasundersøgelser til fastlæggelse af aktive transportveje til indeklimaet" præsenteres en aktiv sporgasmetode til fastlæggelse af aktive spredningsveje i bygninger med indeklimaproblemer, der skyldes forurennet jord eller grundvand. Desuden er aktuelle reduktionsfaktorer undersøgt på to lokaliteter, hvor JAGG-modellens forudsætninger ikke er opfyldt. Metoden giver en god direkte fornemmelse for de konvektive spredningsveje i bygningen. Der er tale om en meget adaptiv test, hvor det er let at afprøve forskellige spredningshypoteser. Projektet er gennemført af Dansk Miljørådgivning A/S (DMR) for Region Nordjylland under Miljøstyrelsens Teknologipulje.

Af Per Loll, Poul Larsen, Maria Grøn, Tonny Jensen & Claus Larsen. Miljøstyrelsens Miljøprojekt nr. 1352, 2010 (ISBN 978-87-92708-63-2). Kan downloades på <http://www.mst.dk/Publikationer/>.

## 3. Stoftransport og omsætning

### Et første landsdækkende redoxkort

Redoxgrænsen, der beskriver overgangen mellem oxiderede og reducerede jordlag, er blevet kortlagt ved borebeskrivelser eller fastlagt på baggrund af oplysninger om bl.a. geologiske, topografiske og morfologiske forhold. I alt 11.999 boringer i unge kvartære aflejringer er anvendt i denne første version af et landsdækkende redoxkort, som har en opløselighed på 1 km • 1 km. Redoxkortet bidrager til forståelsen af, i hvilke dybder forskellige processer kan forventes at finde sted – på større skala. Kortet har sin begrænsning i den ringe opløselighed, og skal derfor ikke forventes at kunne anvendes på lokal skala.

Af Vibeke Ernsten, Peter Roll Jakobsen & Frants von Platen (GEUS). Vand & Jord nr. 4, 2010, side 159-160.

## 4. Risikovurdering

### Kloroform i jord og grundvand

Kloroform tilskrives normalt forurening, men er ofte detekteret i grundvand under skove, som ellers ikke bærer præg af forurening. På baggrund af flere danske, svenske og hollandske undersøgelser, der viser naturlig forekomst af kloroform i jord, har Miljøstyrelsen tilladt et højere indhold af kloroform i drikkevand i de tilfælde, hvor der kan gøres rede for en naturlig kilde.

Af Christian Nyrop Albers, Troels Laier & Ole Stig Jacobsen (GEUS). Vand & Jord nr. 4, 2010, side 156-158.



### Risikosammenstilling i forbindelse med indeklimasager

Rapporten "Risikosammenstilling i forbindelse med indeklimasager" giver fagfolk et fælles grundlag til vurdering af sundhedsmæssige risici for beboere i bygninger, hvor der som følge af afdampning fra en underliggende jordforurening sker påvirkning af indeklimaet. Rapporten kan bruges som et redskab i forbindelse med regionernes prioritering af indeklimasager og udarbejdelse af strategi for risikokommunikation. Projektet er gennemført af NIRAS A/S i samarbejde med repræsentanter fra de fem regioner og VJ.

Udgivet af Videncenter for Jordforurening. *Teknik og Administration nr. 4, 2010. Kan downloades på [http://www.avjinfor.dk/udg\\_rapporter.php](http://www.avjinfor.dk/udg_rapporter.php).*

### Vurdering af stoffer i forhold til farlighed i grundvandet

Rapporten "Vurdering af stoffer i forhold til farlighed i grundvandet" giver et fagligt grundlag for at identificere og vurdere, hvornår og under hvilke omstændigheder forurenende stoffer kan betragtes som farlige eller ikke-farlige i forhold til grundvandet. Projektet er finansieret af Miljøministeriet og gennemført af Rambøll.

Af Kim Haagensen, Eva Hansson, Hanne Dahl Holmslykke & Liselotte Clausen. Udgivet af By- og Landskabsstyrelsen, 2010 (ISBN 978-87-92617-87-3). Kan downloades på <http://www.naturstyrelsen.dk/Udgivelser/Aarstal/2010/>.

## 5. Drikkevand og grundvandsbeskyttelse

### Grundvandets tilstand og udvikling 1989-2009

Statusrapporten for grundvandets tilstand 1989-2009 er nu tilgængelig på nettet. Rapporten viser bl.a., at der er en betydelig udbredelse af pesticider i grundvandet. Det er særligt de øvre grundvandsmagasiner, der er præget af pesticider og nedbrydningsprodukter fra disse, mens pesticidindholdet i det mere dybtliggende grundvand er væsentligt mindre. Et stigende antal indtag fra grundvandsovervågningen indeholder glyphosat og nedbrydningsproduktet AMPA. Stofferne findes ikke længere kun i de øverste og mest sårbare magasiner.

Af Thorling, L., Hansen, B., Langtofte, C., Brüsch, W., Møller, R.R., Mielby, S. & Højberg, A.L. "Grundvand. Status og udvikling 1989 - 2009". *Teknisk rapport, GEUS, 2010 (ISBN 978-87-7871-296-7). Rapporten kan downloades på [www.geus.dk](http://www.geus.dk).*

### Effektiv grundvandsbeskyttelse ved Sekær og Bøgeskov

På grund af forurenede kildepladser flyttede Esbjerg Forsyning i slutningen af 90'erne hovedparten af indvindingen 30-40 km mod øst. Samtidig blev der påbegyndt en indsats for at beskytte grundvandet. Det har resulteret i, at der i

dag er etableret en varig beskyttelse på 160 ha boringsnære arealer, hvor der ikke må anvendes pesticider.

Af Christian Thirup (Alectia A/S), Peter Madsen (Esbjerg Forsyning A/S), Jens Chr. Skov Jensen (Alectia A/S) & Peter Svinkløv (Esbjerg Forsyning A/S). *danskVAND, nr. 5, december 2010, side 13-15.*

### Debat: Nødvendig vandbehandling i Marstal

Driftssikkerheden må komme i første række og de gode intentioner i anden, når forureningen er sket og ressourcerne begrænsede. Ærø Vand har lukket mange borer og sprøjtegifte i grundvandet, og har været nødsaget til at foretage videregående vandbehandling for at sikre borgerne i Marstal rent drikkevand. I artiklen stilles der spørgsmålstejn ved, om det er rationelt og rimeligt, at man ved mange store byer har bekostet millioner af kroner på at finde og udnytte dybtliggende grundvand langt fra byerne og forbrugsstedet, fordi der er sket forurening af bynært grundvand, når man i stedet kan rense sig ud af problemet.

Af Jesper Teilmann Andersen (Ærø Vand A/S) & Hans Ole Hansen (Orbicon Leif Hansen A/S). *danskVAND, nr. 5, december 2010, side 30-31.*

### Rent drikkevand – også i fremtiden

I december 2010 blev den nye drikkevandshandlingsplan fremsendt til Folketinget. Visionen i handlingsplanen er først og fremmest at sikre rent og godt drikkevand leveret gennem en bæredygtig vandindvinding og en innovativ vandforsyningssektor. Handlingsplanen udpeger syv vigtige indsatsområder, der skal arbejdes videre med for at sikre den høje kvalitet af drikkevandet. Helt centralt står beskyttelsen af grundvandet. I handlingsplanen er der beskrevet en række initiativer, der skal begrænse belastningen med pesticider fra landbruget, bl.a. sprøjtefrie randzoner omkring borer. Desuden skal staten senest i 2015 have afsluttet kortlægningen af grundvandsmagasinerne, hvorefter kommunerne to år senere skal være klar med deres indsatsplaner for at beskytte grundvandet.

Af Ulf Joel Jensen, *MiljøDanmark, nr. 1, februar 2011, side 25.*

## 6. Andet

### ATV-mødet "Datastrømme, dataansvarsaftalen, kvalitetssikring og samarbejde"

Dette ATV-møde handlede om viden- og ikke mindst datadeling inden for grundvand, vandforsyning, geologi og jordforurening. Der blev holdt indlæg om rammerne for datastrømme, bl.a. med et indlæg om Jupiters rolle som fællesoffentlig database, samt om forskellige aktørers behov og erfaringer som databruger og/eller dataproducent. *Kompendium fra ATV Jord og Grundvands møde den 30. november 2010 kan downloades på <http://www.atv-jord-grundvand.dk>.*

## Tilskudsordning til dækning af kommunernes udgifter i sager om villaolietanke

Staten har sammen med oliebranchen etableret og finansieret en ordning, hvor kommunerne kan få refunderet udgifter på § 48-påbudssager, som var i gang, men ikke afsluttede, pr. 1. november 2010. Miljøstyrelsen har den 10. februar 2011 sendt information til kommunerne om proceduren for ansøgning om refusion. Tilskudet vedrører kommunens udgifter i henhold til jordforureningslovens § 49, stk. 5.

*Se yderligere information på [www.mst.dk](http://www.mst.dk).*

# kursus

## KALENDEREN

Dato	Hvem	Hvad	Hvor	Mere info
7. marts 2011	ATV	Temadag på Vingsted	Vingstedcentret, Bredsten, Vejle	<a href="http://www.atv-jord-grundvand.dk">http://www.atv-jord-grundvand.dk</a>
8.-9. marts 2011	ATV	Vintermøde om jord- og grundvand	Vingstedcentret, Bredsten, Vejle	<a href="http://www.atv-jord-grundvand.dk">http://www.atv-jord-grundvand.dk</a>
21.-23. marts 2011	NATO	Drinking Water Protection by Integrated Management of Contaminated Land	Beograd, Serbien	<a href="http://www.sepa.gov.rs/nato_arw_2011.php">http://www.sepa.gov.rs/nato_arw_2011.php</a>
6. april 2011	ATV Øst	Collstrup-sagen og dens politiske konsekvenser	DTU, Bygning 101, mødelokale 01 på 1. sal (indgang ved banken)	
7.-8. april 2011	Envina	Jordforureningsmøde	Fredericia Vandrehjem & Kursuscenter, Vestre Ringvej 98, 7000 Fredericia	<a href="http://www.envina.dk/default.aspx?id=m6s0">http://www.envina.dk/default.aspx?id=m6s0</a>
27. april 2011	ATV	Myndigheder, medier og kommunikation	Schæffergården, Jægersborg Alle 166, Gentofte	<a href="http://www.atv-jord-grundvand.dk">http://www.atv-jord-grundvand.dk</a>
24.-25. maj 2011	Videncenter for Jordforurening	Råstofårsmøde	Bella Sky Comwell	
25. maj 2011	ATV	Termisk ressource - grundvand som temperatur buffer	H.C. Andersen Hotel, Odense	<a href="http://www.atv-jord-grundvand.dk">http://www.atv-jord-grundvand.dk</a>
25.-27. maj 2011	NICOLE	Workshop on Innovative Site Characterisation	København	<a href="http://www.nicole.org/news/DisplayNewsItem.asp?NewsID=749&amp;Listing=3">http://www.nicole.org/news/DisplayNewsItem.asp?NewsID=749&amp;Listing=3</a> 
1.-3. juni 2011	US EPA & University of Massachusetts	Sustainable Remediation 2011	Amherst, Massachusetts, USA	<a href="http://www.umass.edu/tei/conferences/SustainableRemediation/index.html">http://www.umass.edu/tei/conferences/SustainableRemediation/index.html</a>
16. juni 2011	ATV	Levering af reaktive stoffer i lavpermeable aflejringer: "it's a contact sport"	Schæffergården, Jægersborg Alle 166, Gentofte	<a href="http://www.atv-jord-grundvand.dk">http://www.atv-jord-grundvand.dk</a>



Videncenter  
for Jordforurening

### Videncenter for Jordforurening

Dampfærgevej 22  
Postboks 2593  
2100 København Ø  
jordforurening@regioner.dk  
www.jordforurening.info  
Fax 3529 8300

### Jordforurening.info

udgives af Videncenter for  
Jordforurening og udkommer  
fire gange årligt på papir og  
elektronisk.

**Redaktør:** Kit Jespersen

**Layout:** Kristine Wulff  
Danske Regioner

**Tryk:** Danske Regioner